

ОПЕРАТОР ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ: АНАЛІЗ СТАНДАРТУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Ольга Кайтановська¹

¹ науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення професійної освіти Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8566-6458>, e-mail: katanoo.m@gmail.com

Реферат:

Актуальність статті зумовлюється необхідністю подальшого вдосконалення стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку» відповідно до сучасних потреб роботодавців і ринку праці.

Мета: аналіз стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку».

Методи: теоретичний аналіз нормативно-правових документів, що регламентують професійну (професійно-технічну) освіту з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку», законодавчих актів з розвитку освіти в Україні, публікацій у базах даних GoogleScholar, OUCI, NRAT та ін.; пошук інформації з використанням пошукових систем, баз даних і вебсайтів за ключовими словами; порівняльний аналіз; узагальнення; прогнозування.

Результати: на основі аналізу чинних законодавчих і нормативно-правових джерел, матеріалів і рекомендації міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, зарубіжного досвіду підтверджено належність ініціативи роботодавцю при розробленні професійного стандарту і мапи професій; уточнено дефініцію «стандарт»; виокремлено особливості професійної кваліфікації за класами операторів поштового зв'язку; встановлено відмінності професійних компетентностей за кожною професійною кваліфікацією.

Висновки: на основі вивчення зарубіжного досвіду з'ясовано, що при розробленні професійного стандарту і мапи професій провідна роль та ініціатива належать роботодавцю; вивчення нормативно-правових документів, наукової і методичної літератури дали змогу уточнити дефініцію «стандарт»; на основі аналізу чинного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти виокремлено особливості професійної кваліфікації за класами операторів поштового зв'язку та встановлено відмінності професійних компетентностей за кожною професійною кваліфікацією; отримані дані в подальшому можуть бути використані для модернізації стандарту «Оператор поштового зв'язку».

Ключові слова: професійна підготовка, стандарт, оператор поштового зв'язку, навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Вступ. Поштовий зв'язок є однією з пріоритетних і важливих підгалузей зв'язку в Україні. Кожного дня пошта набуває нових форм, реорганізовується та розширюється в Україні і за її межами, зростає кількість відділень поштового зв'язку оснащених сучасним обладнанням та технологією, логістикою. Відповідно постійне вдосконалення цих послуг спричиняє розвиток професії «Оператор поштового зв'язку», що є найбільш поширеною серед поштових працівників. Вона є найбільш

давня, оскільки надання послуг поштового зв'язку існує з періоду Київської Русі. Поштовий зв'язок є тією основою, що забезпечує стійкий розвиток сучасного суспільства шляхом надання послуг традиційної пошти, фінансових, телекомунікаційних та інших комерційних послуг, необхідних для повноцінного розвитку суспільства нового типу. Роль цієї професії залишається актуальною навіть у нинішній воєнний стан, оголошений в Україні у

зв'язку із російською військовою агресією, складним і стрімким процесом діджиталізації і трансформації цієї важливої галузі. Це актуалізує необхідність постійного вдосконалення змісту професійної підготовки майбутніх операторів поштового зв'язку, що здійснюється у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О).

Джерела. Питанням вивчення різних аспектів розвитку сфери зв'язку у різний час було присвячено низку праць як українських, так і зарубіжних учених, серед яких: Л. Зельман, С. Кріль, І. Літітанскас, І. Матійків та інші. Для нашого дослідження науковий інтерес становлять результати наукових досліджень О. Бородієнко, Л. Майбороди, Л. Петренко, де висвітлюються питання професійної підготовки операторів поштового зв'язку. Необхідно зазначити, що науковці визнають цю підготовку дещо консервативною. Вони акцентують увагу на тому, що проблема полягає у невідповідності застарілої матеріально-технічної бази навчальних виробничих майстерень, лабораторій закладів П(ПТ)О, що не відповідає вимогам сучасного ринку праці. Це негативно впливає на якість підготовки кадрів, обмежує можливості використання інноваційних технологій та засобів в освітньому процесі. Автори наголошують також на недостатності навчальної літератури з предметів професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, яка б спрощувала навчання майбутніх кваліфікованих робітників. Однак питання аналізу стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку» для його подальшого вдосконалення залишається поза увагою учених.

Метою – аналіз стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку».

Методи: теоретичний аналіз нормативно-правових документів, що регламентують професійну (професійно-технічну) освіту з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку», законодавчих актів з розвитку освіти в Україні, публікацій у базах даних GoogleScholar, OUCI, NRAT та ін.; пошук інформації з використанням пошукових систем, баз даних і вебсайтів за ключовими словами; порівняльний аналіз; узагальнення; прогнозування.

Результати та обговорення. В Україні за сферою дії розрізняють стандарти міжнародні, регіональні, національні, галузеві і підприємств. Варто зазначити, що галузевий стандарт – це стандарт на продукцію, послугу, який розробляють

у разі відсутності державних стандартів України чи в разі необхідності встановлення вимог, що перевищують або доповнюють вимоги державних стандартів. У Законі України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» професійний стандарт визначено як «затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій» (Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», 1998). Мета професійного стандарту – систематизувати трудові дії, що виконує працівник на робочому місці, шляхом їх аналізу та викладення у формі відповіді на запитання «що робить?». Багато країн застосовують професійні стандарти в системі освіти – Великобританія, США, Японія та ін. Наприклад, у Великобританії при розробленні професійного стандарту ініціатива належить роботодавцю. Він повинен надавати робочі місця за професією, до якої вирішено розробляти професійний стандарт. У Британії група розробників створює мапу професій, де на двох-трьох сторінках дійсно бачиш і поле професій, і стан розробленості профстандартів до них, і їх рівні й місце, і зміни – появу нових стандартів та професій чи, навпаки, їх скасування. Нічого зайвого – у кожного своє місце, роль, можливості й результат та внесок до загального добробуту галузі. Мапа професій документує всі (кваліфіковані) професії, які можна опанувати за допомогою програм учнівства або кваліфікації Т-рівня і вони згруповані так, щоб показати зв'язок між ними та можливі шляхи просування. Мапи професій вважаються корисними (Developing an apprenticeship occupation proposal, 2022). В Україні професійні стандарти також розробляють роботодавці. Окрім них у розробленні стандартів беруть участь організації, об'єднання, органи державної влади, наукові установи, галузеві ради, громадські об'єднання тощо. За поданням Національного агенства кваліфікацій, розроблені стандарти водяться в дію, як це передбачено Кабінетом Міністрів України.

Результати аналізу наукових праць свідчать, що стандарти є затвердженими документами, в яких установлені єдині вимоги, обов'язкові для підготовки висококваліфікованих спеціалістів різних галузях освіти. Оскільки головною метою системи професійної освіти і навчання є підготовка кваліфікованих робітників для задоволення потреб ринку праці, то для глибшого розуміння тієї чи іншої кваліфікації необхідно знати стандарти, на яких вона базується.

Аналіз визначення змісту понять «стандарт» і «стандартизація»

Науковець/нормативний документ	Визначення
А. Каленський, доктор педагогічних наук, професор	Стандартизація – це процес руху від заданої мети до очікуваного результату і має поширюватися не лише на результати професійної підготовки фахівців, а й на готовність педагогічних працівників до реалізації освітніх цілей, регламентованих освітніми стандартами, їх здатності розробляти педагогічні технології досягнення унормованих завдань, діагностики результатів навчання в когнітивній, ціннісно-мотиваційній та психомоторних сферах особистості студента (Каленський, 2017).
Т. Гончарук, доктор філософських наук, професор	Стандарти – це нормативні документи, в яких встановлені єдині вимоги до основних властивостей будь-якої продукції або виду робіт (Гончарук, 2017, с.272).
Методика розроблення професійних стандартів. Наказ Міністерства соціальної політики України 22.01.2018 № 74	Професійний стандарт – затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій.
Ю. Кравець, керівник Центру сучасних професій і технологій навчання, науковий співробітник ПТОО НАПН України	Професійні стандарти – документи, що встановлюють вимоги до знань, умінь, компетенцій, досвіду, системи цінностей і особистих якостей, необхідних для виконання певної роботи або професійних обов'язків (Кравець, 2013).
Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів П(ПТ)О за компетентнісним підходом. Наказ МОН 17.02.2021 №216	Стандарт П(ПТ)О є документ, що визначає: вимоги до змісту П(ПТ)О; вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня; професійні та освітні кваліфікації; загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти; умови, що визначають можливість особи почати навчання за професією; вимоги щодо навчання з охорони праці; порядок присвоєння кваліфікацій у межах професії.

З огляду на тему нашого дослідження, маємо зазначити, що підготовка операторів поштового зв'язку у закладах професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється відповідно до нормативних документів: законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про професійний розвиток працівників», «Про зайнятість населення», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 №1619 Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки та іншими нормативно-правовими документами, що є обов'язковими до виконання всіма суб'єктами професійної підготовки кваліфікованих робітників.

Нами здійснено аналіз стандарту професійної (професійно-технічної) освіти за класами операторів поштового зв'язку, який представлено в *таблиці 2* (Кайтановська, 2021). Його результати засвідчили, що типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників за професією «Оператор поштового зв'язку» за кожним класом відрізняється за загальним фондом навчального часу та обсягом годин, відведених на професійно-технічну підготовку.

Особи, які навчаються у закладах П(ПТ)О мають засвоїти загальнопрофесійні компетентності, притаманні операторам поштового зв'язку. Йдеться про оволодіння основами: галузевої економіки та підприємництва – знання основних економічних процесів, відносин та явищ, що функціонують та виникають між суб'єктами економіки; трудового законодавства – знання основних тру-

дових прав та обов'язків працівників; адміністративної географії – має знати адміністративний поділ України, зарубіжжя, країн світу; українського ділового мовлення – має знати особливості усного і писемного ділового спілкування; професійної етики – має знати основні поняття професійної етики та професійної психології; інформаційних технологій – має знати основні поняття про

інформацію та інформаційні технології. Крім цього, майбутнім операторам поштового зв'язку у процесі професійного навчання необхідно оволодіти знаннями про поштовий зв'язок (нормативно-правові акти і документи), навчитися дотримуватись вимог охорони праці, промислової і пожежної безпеки, виробничої санітарії (Кайтановська, 2021).

Таблиця 2

Аналіз професійної кваліфікації за класами операторів поштового зв'язку

Професійна кваліфікація за класами операторів поштового зв'язку	Загальний фонд навчального часу операторів поштового зв'язку	Професійно-практична підготовка операторів поштового зв'язку
3 клас	882	220
2 клас	449	308
1 клас	345	243

Потрібно зазначити, що відповідно до Закону України «Про освіту», у стандарті освіти визначаються: вимоги до обов'язкових компетентностей; результатів навчання; загальний обсяг навчального навантаження майбутнього оператора поштового зв'язку та інші складники, передбачені спеціальними законами. Стандарти освіти розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій (Національна рамка кваліфікацій: Постанова КМУ, 2011), яка узгоджена з європейськими і національними стандартами. В її основу покладено принципи забезпечення якості освіти. Водночас вона враховує вимоги ринку праці до компетентності працівників та запроваджується з метою гармонізації норм законодавства у сферах освіти і соціально-трудових відносин, сприяння національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні, налагодження ефективної взаємодії сфери освіти і ринку праці.

Відповідно до Національної рамки кваліфікації (Національна рамка кваліфікацій: Постанова КМУ, 2011) під компетентністю будемо розуміти динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність. З огляду на тему нашого дослідження, вважаємо за необхідне зазначити, що стандарт професійної (професійно-технічної) освіти (далі- СП(ПТ)О) з робітничої професії «Оператор поштового зв'язку», був затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 27 грудня 2017 року №1691. Його особливістю є включення первинної професійної підготовки, перепідготовки

та підвищення кваліфікації. Сфера професійної діяльності СП(ПТ)О оператор поштового зв'язку згідно кваліфікації видів економічної діяльності діючого з 2010 року: транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність.

З аналізу Стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Оператор поштового зв'язку» (Наказ МОН від 27.12.2017 № 1691), представленого в таблиці 3, можна побачити, що професійні компетентності за кожною професійною кваліфікацією відрізняються.

Отже, у кожній професійній кваліфікації робітник має володіти професійними компетентностями, що відповідають його класу. Професійна кваліфікація 3-го класу включає оволодіння операціями по прийому, обробці і видачі внутрішніх та міжнародних поштових відправлень. Навчальні модулі цього класу – «Технологія пересилання внутрішніх поштових відправлень» та «Технологія пересилання міжнародних поштових відправлень» покращують змістовно процес підготовки конкурентоспроможних робітників для економіки України. Відповідно до цього класу робітник має володіти такими професійними компетентностями: бути ознайомленим із характеристикою виробничого обладнання відділень та вузлів поштового зв'язку; виконувати прийом обробку та видачу внутрішніх і міжнародних поштових відправлень; володіти навичками усного ділового мовлення та культури спілкування; застосовувати програми АСРК (автоматизована система реєстрації та контролю); знати призначення, ознаки та правила оформлення довідково-інформаційних документів.

Аналіз професійних компетентностей за модулями та кваліфікаціями (Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Оператор поштового зв'язку») (Кайтановська, 2022)

Кваліфікація 3-го класу. Оволодіння операціями по прийому, обробці і видачі внутрішніх та міжнародних поштових відправлень	
<i>Навчальний модуль</i>	<i>Професійна компетентність</i>
Технологія пересилання внутрішніх поштових відправлень	Ознайомлення з характеристикою виробничого обладнання відділень та вузлів поштового зв'язку
	Виконання прийому, обробки та видачі внутрішніх поштових відправлень
	Оволодіння навичками усного ділового мовлення та культури спілкування
	Засвоєння психологічних особливостей праці оператора поштового зв'язку
Технологія пересилання міжнародних поштових відправлень	Виконання прийому, обробки та вручення міжнародних поштових відправлень
	Застосування програми АСРК (автоматизована система реєстрації та контролю), її основні функції
	Призначення, ознаки та правила оформлення довідково-інформаційних документів
	Розуміння міжособистісних відносин і соціально-психологічного клімату у колективі
Кваліфікація 2-го класу. Оволодіння операціями з надання фінансових послуг поштового зв'язку	
<i>Навчальний модуль</i>	<i>Професійна компетентність</i>
Технологічні операції по переказним послугам та виплаті грошової допомоги	Виконання прийому, обробки, виплати (доставки) переказів, платежів, пенсій
	Застосування нового обладнання
	Оволодіння знаннями з оформлення довідково-інформаційних документів
	Обслуговування як процес спілкування відвідувача й оператора
Технологічні операції з надання інших послуг поштового зв'язку	Надання послуг за агентськими угодами та інших послуг
	Застосування нового програмного забезпечення для обробки документів
	Оволодіння знаннями з оформлення обліково-фінансових документів
	Засвоєння основних понять ділової комунікації
Кваліфікація 1-го класу. Здійснення виробничого контролю та статистичного обліку в сфері поштового зв'язку	
<i>Навчальний модуль</i>	<i>Професійна компетентність</i>
Оволодіння навичками з організації роботи контрольно-довідкових дільниць	Організація роботи контрольно-довідкових дільниць.
	Застосування автоматизованого робочого місця оператора
	Ознайомлення з організаційними і розпорядчими документами, їх використання
	Оволодіння основами корпоративної культури

Розглядаючи професійну кваліфікацію 2-го класу, варто зазначити, що вона включає оволодіння операціями з надання фінансових послуг

поштового зв'язку. Навчальні модулі містять технологічні операції з переказних послуг і виплат грошової допомоги та технологічні операції на-

дання інших послуг поштового зв'язку. Відповідно до цього класу робітник має володіти професійними компетентностями: вміти виконувати прийом, обробку, виплату (доставку) переказів, платежів, пенсій; застосовувати нове обладнання; володіти знаннями з оформлення довідково-інформаційних документів; знати процес спілкування відвідувача й оператора; надавати послуги за агентськими угодами; знати програмне забезпечення для обробки документів; вміти оформляти обліково-фінансові документи.

Відповідно до стандарту П(ПТ)О професійна кваліфікація 1-го класу передбачає здійснення виробничого контролю та статистичного обліку в сфері поштового зв'язку та включає навчальний модуль «Оволодіння навиками з організації роботи контрольно-довідкових дільниць». Професійна компетентність за цим класом передбачає організацію роботи контрольно-довідкових дільниць; застосування автоматизованого робочого місця оператора; ознайомлення з організаційними і розпорядчими документами, їх використання; оволодіння основами корпоративної культури.

При вступі на навчання до закладу П(ПТ)О необхідним є документ про оволодіння учнем повною або базовою загальною середньою освітою. Після закінчення навчання учню присвоюється рівень кваліфікованого робітника за професією «Оператор поштового зв'язку відповідного класу», що засвідчує наявність повної або базової загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти або професійної підготовки на відповідному виробництві.

Загальний фонд навчального часу операторів поштового зв'язку варіюється відповідно до професійної кваліфікації за класами. Аналізуючи 3-й клас професійної кваліфікації відповідно до стандарту П(ПТ)О за професією «Оператор поштового зв'язку» (загальний фонд становить 882 години), з'ясуємо, що до них відносять загальнопрофесійну підготовку, професійно-теоретичну підготовку, професійно-практичну підготовку, консультації та державну кваліфікаційну атестацію. Відповідно до 2-го класу цей час складає 449 години, а по 1-му класу цей час становить 345 годин. У стандарті також міститься кваліфікаційна пробна робота. На її виконання відводиться час, передбачений на професійно-практичну підготовку.

У стандарті визначені загальнопрофесійні компетентності – знання та уміння загальні для професії (Стандарт професійної (професійно-те-

хнічної) освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України, 2017): оперативність в прийнятті правильних рішень у позаштатних ситуаціях під час роботи; здатність відповідально ставитись до професійної діяльності; знання професійної лексики та термінології; здатність діяти в нестандартних ситуаціях; працювати в команді; дотримуватись професійної етики; запобігати конфліктних ситуацій. Варто зацентувати увагу на тому, що при безперервному навчанні для отримання декількох професійних кваліфікацій, загальнопрофесійні компетентності набуваються один раз – перед оволодінням навчальним матеріалом початкової професійної кваліфікації.

Цей стандарт (Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України, 2017) містить у собі також вимоги до опанування ключовими компетентностями, під якими розуміються (загальні здібності й уміння – психологічні, когнітивні, соціально-особистісні, інформаційні, комунікативні), які дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в особистісному та професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечити ефективну професійну і міжособистісну взаємодію (набуваються впродовж всього терміну навчання поза робочим планом).

У СП(ПТ)О з професії «Оператор поштового зв'язку» також є перелік основних засобів навчання, якими має вміти користуватися здобувач освіти під час опанування відповідною професією.

Висновки. Таким чином, за результатами аналізу можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку економіки України зростає потреба в кваліфікованих робітниках з професії «Оператор поштового зв'язку», тому учні, які обирають навчання у закладах П(ПТ)О за цією професією мають усвідомлювати, що здобувачи професійну кваліфікацію за відповідними класами вони володітимуть загальнопрофесійними, загальними, ключовими та професійними компетентностями якими будуть користуватись не лише на робочому місці, але й упродовж життя.

На основі вивчення зарубіжного досвіду з'ясовано, що при розроблені професійного стандарту і мапи професій провідна роль та ініціатива належать роботодавцю. Вивчення нормативно-правових документів, наукової і методичної літератури дали змогу уточнити дефініцію «стандарт». На основі аналізу чинного стандарту П(ПТ)О виокремлено особливості професійної кваліфікації за класами операторів поштового

зв'язку та встановлено відмінності професійних компетентностей за кожною професійною кваліфікацією. На основі власного практичного досвіду з розроблення стандартів з робітничих професій для закладів П(ПТ)О, що висвітлювалися на сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», робимо висновок щодо збільшити годин на професійно-практичну підготовку на 20-30%.

Досвід західних партнерів показує, що спеціалісти швидше адаптуються на робочому місці, коли мають більше практики. Таким чином, можна стверджувати, що працівники, у яких було більше практичної підготовки, мають більшу потребу на ринку праці. Отримані дані в подальшому можуть бути використані для модернізації СП(ПТ)О з професії «Оператор поштового зв'язку».

Список посилань

Institute for Apprenticeships & Technical Education (2022). *Developing an occupation proposal*. <https://www.instituteforapprenticeships.org/developing-new-apprenticeships/developing-an-apprenticeship-occupation-proposal/>

Гончарук, Т. В. (Ред.) (2014) *Основи наукових досліджень: навч. посіб.* Тернопіль, 2014.

Кайтановська, О.М. (2021). Аналіз змісту підготовки операторів поштового зв'язку в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. В *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій: матеріали V Всеукраїнського науково-методичного семінару (5 листопада 2021 р.)* (с. 260-262). Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка,

Кайтановська, О.М. (2022). Дидактичні засади формування професійної компетентності майбутніх операторів поштового зв'язку. В *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (13 травня 2022 р.)*. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, (с. 115-118).

Каленський, А.А. (2017). Критерії готовності педагогічних працівників до стандартизації професійної підготовки молодших спеціалістів. *Теорія і методика професійної освіти*, 13, 173-183.

Кравець, Ю. (2013). Професійні стандарти у системі підготовки робітничих кадрів. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*, 5(5), 46-52.

Кручек, В., & Майборода, Л. (2016). Професійна компетентність та сучасні трудові функції майстра виробничого навчання. В *Актуальні проблеми професійного розвитку майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти: матеріали Всеукраїнської web-конференції (м. Київ, 20 травня 2019 року)*. К.: Інститут професійно-технічної освіти НАПН України.

Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів П(ПТ)О за компетентнісним підходом (2021, 17 лютого). Наказ Міністерства освіти і науки України № 216. <file:///C:/Users/katanoo.m/Downloads/602e6b1842669336324186.pdf>

Національна рамка кваліфікацій: Постанова КМУ (від 23 листопада 2011 р. № 1341) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#n12>

Закон України «Про освіту» (2017, 16 липня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» (1998, 10 лютого). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти (2017, 27 грудня). Наказ Міністерства освіти і науки України №1691.

Переклад і транслітерація

Institute for Apprenticeships & Technical Education (2022). *Developing an apprenticeship occupation proposal*. URL: <https://www.instituteforapprenticeships.org/developing-new-apprenticeships/developing-an-apprenticeship-occupation-proposal/>, [in Ukrainian].

Honcharuk, T.V. (Red.) (2014) *Osnovy naukovykh doslidzhen: navch. Posib* [Basics of the scientific research], Ternopil, 2014, [in Ukrainian].

Kaitanovska, O.M. (2021). Analiz zmistu pidhotovky operatoriv poshtovoho zviazku v zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [Analysis of the content of the training of postal operators in professional (vocational and technical) education institutions]. V *Pidhotovka maistra vyrobnychoho*

navchannia, vykladacha profesiinoho navchannia do vprovadzhenia v osvittii protses innovatsiinykh tekhnologii: materialy V Vseukrainskoho naukovo-metodychnoho seminaru (2021, 5 lystopada) [Preparation of the master of industrial training, teacher of professional training for the introduction of innovative technologies into the educational process: materials of the 5th All-Ukrainian scientific and methodical seminar], (s. 260-262). Hlukhiv: Hlukhivskiy NPU im. O. Dovzhenka, [in Ukrainian].

Kaitanovska, O. M. (2022). Dydaktychni zasady formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnykh operatoriv poshtovoho zviazku [Didactic principles of formation of professional competence of future postal operators]. V *Rozvytok pedahohichnoi maisternosti maibutnoho pedahoha v umovakh osvittikh transformatsii: materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (13 travnia 2022 r.)* [Development of the pedagogical skill of the future teacher in the conditions of educational transformations: materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference] (s. 115-118) Hlukhiv: Hlukhivskiy NPU im. O. Dovzhenka, [in Ukrainian].

Kalenskyi, A.A. (2017). Kryterii hotovnosti pedahohichnykh pratsivnykiv do standartyzatsii profesiinoi pidhotovky molodshykh spetsialistiv [Criteria for the readiness of pedagogical workers to standardize the professional training of junior specialists]. *Teoriia i metodyka profesiinoi osvity* [Theory and methodology of professional education], 13, 173-183, [in Ukrainian].

Kravets, Yu. (2013). Profesiini standarty u systemi pidhotovky robitnychykh kadriv. [Professional standards in the workforce training system.]. *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy* [Scientific bulletin of the Institute of Vocational and Technical Education of the National Academy of Sciences of Ukraine], 5(5), 46-52, [in Ukrainian].

Kruchek, V., & Maiboroda, L. (2016). Profesiina kompetentnist ta suchasni trudovi funktsii maistra vyrobnychoho navchannia [Professional competence and modern labor functions of the master of industrial training]. V *Aktualni problemy profesiinoho rozvytku maistriv vyrobnychoho navchannia zakladiv profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity: materialy Vseukrainskoi web-konferentsii (m. Kyiv, 20 travnia 2019 roku)* [Actual problems of the professional development of masters of industrial training in vocational (vocational and technical) education institutions: materials of the All-Ukrainian web-conference]. K.: Instytut profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy, [in Ukrainian].

Metodychni rekomendatsii shchodo rozroblennia standartiv P(PT)O za kompetentnisnym pidkhodom (2021, 17 liutoho) [Methodological recommendations for the development of P(PT)O standards according to the competence approach (2021, 17 February)]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 216 [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 216]. file:///C:/Users/katanoo.m/Downloads/602e6b1842669336324186.pdf, [in Ukrainian].

Natsionalna ramka kvalifikatsii (2011, 23 lystopada) [National framework of qualifications (2011, 23 November)]. Postanova KМУ № 1341 [Resolution of the CMU № 1341] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#n12>

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» (2017, 16 lypnia) [Law of Ukraine «On education» (2017, 16 July)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>, [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro profesiinu (profesiino-tekhnicnu) osvitu» (1998, 10 liutoho) [On professional (vocational and technical) education: Law of Ukraine (1998, 10 February)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>, [in Ukrainian].

Standart profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity (2017, 27 hrudnia) [Standard of professional (vocational and technical) education (2017, 27 Decemder)]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy №1691. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1691], [in Ukrainian].

POSTAL OPERATOR: ANALYSIS OF THE STANDARD OF PROFESSIONAL (VOCATIONAL AND TECHNICAL) EDUCATION

Olha Kaitanovska ¹

¹ researcher of the division of scientific and methodical support of vocational education State Scientific Institution «Institute of Education Content Modernization», Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-8566-6458>, e-mail: katanoo.m@gmail.com

Abstract

The relevance of the article is determined by the need to further improve the standard of professional (vocational and technical) education in the labor profession «Postal operator» in accordance with the modern needs of employers and the labor market.

Purpose: analysis of the standard of professional (vocational and technical) education for the labor profession «Postal Operator».

Methods: theoretical analysis of regulatory and legal documents regulating professional (vocational and technical) education in the labor profession «Postal operator», legislative acts on the development of education in Ukraine, publication in databases GoogleScholar, OUCI, NRAT, etc.; searching for information using search engines, databases and websites by keywords; comparative analysis; generalization; prognostication.

Results: based on the analysis of current legislative and regulatory sources, materials and recommendations of international and all-Ukrainian scientific and practical conferences, foreign experience, the appropriateness of the employer's initiative was confirmed when a professional standard and a map of professions were developed; the definition of «standard» has been clarified; the peculiarities of professional qualifications by classes of postal operators are highlighted; differences in professional competences for each professional qualification are established.

Conclusions: based on the study of foreign experience, it was found that when developing a professional standard and map of professions, the leading role and initiative belong to the employer; the study of regulatory and legal documents, scientific and methodical literature made it possible to clarify the definition of «standard»; on the basis of the analysis of the current standard of professional (vocational and technical) education, the peculiarities of professional qualifications were identified by classes of postal operators and differences in professional competences were established for each professional qualification; the received data can be used in the future to modernize the «Postal operator» standard.

Keywords: *professional training, standard, postal operator, training in professional (vocational and technical) education institutions.*

Стаття надійшла до редакції: 28.06.22

Прийнято до друку: 21.07.22